

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 และในอนาคต เพราะเป็นภาษากลางในการศึกษาหาความรู้ การสื่อสาร ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในฐานะประชาคมโลก รวมทั้งพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และการศึกษา สำหรับประเทศไทยภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาสำคัญในการสื่อสาร ในการจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นภาษาสากลที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ เป็นภาษาที่สำคัญในทางด้านการศึกษา เป็นสื่อสำคัญที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษา ในระดับที่สูงขึ้นไป ปัญหาสำคัญประการแรกที่ต้องแก้ไข คือ ปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวครู เพราะครูถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (ประยงค์ กลั่นฤทธิ์, 2556, คำนำ) นอกจากนี้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญภาษาหนึ่งของโลกที่มีผู้นิยมใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะใช้ค้นคว้าความรู้และวิทยาการใหม่ ตลอดจนทำให้รู้ถึงความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษนับเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเพราะวิทยาการที่ทันสมัย ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ ที่เผยแพร่เข้าไปในหลายประเทศนั้นล้วนมาจากประเทศที่พัฒนาแล้วและใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร เช่น ตำรา คู่มือ เครื่องใช้ต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาอังกฤษทั้งนั้นหรืออาจจะพูดได้ว่าถ้าใครรู้ภาษาอังกฤษมากก็จะได้เปรียบและได้ชื่อว่าเป็นคนทันสมัยทันโลก นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการเน้นยุทธศาสตร์และการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยให้มีความรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะทางภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านของอาเซียน ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 18) นอกจากนี้

การประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับ บทบาทและการมีส่วนร่วมหรือมีหุ้นส่วนในการขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2551 ผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้ 1) ศึกษาและ วิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในรายวิชา 2) วางแผนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการ จัดการเรียนรู้ 3) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตร ดังนั้น ครูจึงมีบทบาท สำคัญในการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่ห้องเรียน และผู้เรียน อย่างเป็นทางการ เพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 19) อย่างไรก็ตาม จากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา, 2554, หน้า 12) พบว่า สถานศึกษา ครู นักเรียน ที่ได้มาตรฐานอยู่ใน เกณฑ์ที่มีสัดส่วนต่ำ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ และส่วนน้อยอีกหนึ่งส่วนอยู่ในระดับต้อง ปรับปรุง จะเห็นได้ว่าคุณภาพการศึกษายังมีความแตกต่างกันสูง ดังนั้นการจะพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนแนวใหม่แบบกระตุนชี้แนะให้ผู้เรียนได้พัฒนาความฉลาดทุกด้าน รักการอ่านและการเรียนรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองเป็น คติวิเคราะห์หลังวิเคราะห์เป็น แทนการ สอนแบบบรรยายให้ท่องจำเพื่อสอบเอาคะแนนแบบเก่า ต้องมีการจัดฝึกอบรมและ เสริมสร้างครูอาจารย์ที่คิดและสอนแนวใหม่ เพราะผู้บริหาร ครูอาจารย์ จำนวนมากเรียน มาแบบนั่งฟังและท่องจำไปสอบแบบเก่า ไม่รักการอ่าน การเรียนรู้ใหม่ คติวิเคราะห์ไม่เป็น (วิทยากร เชียงกูล, 2551, หน้า 12) ซึ่งปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูนั้น พบว่า 1) ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะ ครูสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษากว่า ร้อยละ 80 ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษ และมีภาระงานต้องสอนหลายกลุ่มสาระ รวมทั้ง มีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนมาก 2) ครูส่วนใหญ่ยังด้อยทั้งทักษะภาษา โดยเฉพาะการสื่อสาร ทักษะการสอน และขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ 3) ผลการประเมินความสามารถตนเองของครูสอนภาษาอังกฤษของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูร้อยละ 51.91 มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ต้องปรับปรุง ดังนั้น ความคาดหวังที่จะให้ครูพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา จัดทำแผนการสอน ผลิตสื่อ และจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนด จึงไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 4) ครูสอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จัดการเรียนการ สอนโดยยึดแบบเรียนเป็นหลักและเลือกเฉพาะบางกิจกรรมที่สามารถสอนได้ 5) ครูขาด การสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ 6) ครูชาวต่างประเทศส่วนหนึ่ง ที่มาสอนในสถานศึกษายังมีปัญหาด้านคุณสมบัติที่เหมาะสม ทั้งด้านความสามารถในการ

จัดการเรียนการสอน และความประพฤติส่วนตัวและ 7) การประเมินและการพัฒนา ศักยภาพของครูยังไม่เชื่อมโยงกับการประเมินวิทยฐานะและแรงจูงใจด้านอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 220 - 221) และถึงแม้ว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้ดำเนินการมาแล้ว 4 ปี ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552-2555 ในรายวิชาภาษาอังกฤษโดยภาพรวมของประเทศ ต่ำกว่า ทุกกลุ่มสาระ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์กรมหาชน, 2556)

ครูเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ที่ต้องนำผลการประเมินที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการรายงาน ตนเองของสถานศึกษา และผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ประเมินโดยสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะว่าโรงเรียนจะจัดการศึกษา ได้มาตรฐานนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของครู เมื่อครูจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพแล้วผลลัพธ์ที่ได้ก็คือ นักเรียนมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (มานัส คักดี, 2551, หน้า 9) สอดคล้องกับ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนดสมรรถนะครู สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์สมรรถนะครู ประกอบด้วย เจตคติ ค่านิยม ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการ ปฏิบัติงานตามภารกิจงานในสถานศึกษา จากแบบประเมินสมรรถนะ และมาตรฐานของ ครูผู้สอน ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งกว่าในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตรง เป้าหมายที่กำหนดในหลักสูตร การพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะ จัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอันดับต้นที่ต้องดำเนินการอย่าง เร่งด่วนและเป็นระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดทำ มาตรฐานความสามารถของครูภาษาอังกฤษเพื่อเป็นกรอบและเป้าหมายในการดำเนินงาน พัฒนา มีการประเมินความรู้ของครูด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อจัดกลุ่มพัฒนาตามระดับ ความสามารถและความต้องการจำเป็นเมื่อเทียบกับมาตรฐาน โดยเริ่มต้นการพัฒนา ครูภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบที่หลากหลาย (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2550, หน้า 4) ครูจึงเป็น บุคคลที่มีความสำคัญอย่างมาก ในการให้การศึกษาเรียนรู้ ทั้งในด้านวิชาการ และประสบการณ์ ตลอดจนเป็นผู้มีความเสียสละ (ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ และอุดม เขยกีวงศ์, 2549, หน้า 24) นอกจากนี้ครูผู้สอนจึงจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และเรียนรู้เทคนิค วิธีการที่จะพัฒนาการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้

ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย (โกศิษฎ์ เพลรินทร์, 2552, หน้า 130) การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (เอียน สมิต และอนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550, หน้า 28) การพัฒนาครูจึงจำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารไหลบ่าข้ามพรมแดนมาถึงกันอย่างรวดเร็ว ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบและคุณภาพการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ท่ามกลางสภาวะเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งท้าทายอย่างยิ่งสำหรับครู ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 68) ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษา รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระบุว่าวิธีการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วย การศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติงานด้วยตนเอง การศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของคนอื่น ได้แก่ การอภิปราย บรรยาย กระบวนการกลุ่ม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ อบรม สัมภาษณ์ เรียนรู้จากการทำงาน การศึกษาดูงานและการลงมือปฏิบัติ (ตารางสังเคราะห์ หน้า 56)

อย่างไรก็ตามจะพบว่าปัญหาเรื่องคุณภาพของครูจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว เนื่องจากส่งผลกระทบต่อถึงนักเรียนโดยตรงปัญหาของครูผู้สอนนับเป็นประเด็นที่ภาครัฐและทุกภาคส่วนต้องประสานพลังในการแก้ไขและต้องดำเนินการอย่างจริงจัง รอบคอบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งหมดต้องพิจารณาในลักษณะองค์รวมตั้งแต่สถานภาพครู ทิศทางการผลิตครูในอนาคต รวมถึงการประกันคุณภาพของครูเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าครูจะมีศักยภาพอย่างเพียงพอในการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปสู่เยาวชนของชาติตามเป้าหมายของรัฐบาลได้อย่างแท้จริง (เลขา ปิยะจักริยะ, 2550, หน้า 7) และมิงงานวิจัยที่ศึกษาสาเหตุของระบบการศึกษาในโลกจึงประสบความสำเร็จ พบว่ามี 3 สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นระบบการศึกษาชั้นยอด คือ 1) หาคคนที่เหมาะสมมาเป็นครู คุณภาพของครู คือหัวใจของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ถ้าครูไม่มีคุณภาพการศึกษาก็ไม่มีคุณภาพ 2) พัฒนาครูเหล่านี้ให้เป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ สิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน นั้นเป็นสิ่งสำคัญ ครูต้องมีการฝึกฝนให้เป็นผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

ทุ่มเทให้นักเรียน และ 3) สร้างระบบการศึกษาที่มั่นใจได้ว่าจะสามารถให้การสอนที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้แก่เด็กทุกคน เด็กในห้องเรียนอาจมีทั้งเด็กเก่งและไม่เก่ง เด็กทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพดีที่สุดในอย่างเท่าเทียมกัน (ภราดาวิชิตส์ ศรีวิชัยรัตน์, 2553, หน้า 16)

ตามมาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 3) ระบุโดยสรุปว่า ครูผู้สอนจะต้องมีกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นระบบเพื่อให้นักเรียน ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถ โดยครูผู้สอนแต่ละคนจะมีลักษณะทางด้านภาวะผู้นำที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะของภาวะผู้นำในการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถนำความรู้และทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้อย่างเต็มความสามารถ ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้อง มีความเป็นผู้นำทางด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งผลให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน และเพื่อพัฒนาตนเอง

ดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่ห้องเรียน และผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ มาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาทั้งหมดต้องพิจารณาในลักษณะองค์รวมตั้งแต่สถานภาพครู ทิศทางการผลิตครูในอนาคต รวมถึงการประกันคุณภาพของครูเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าครูจะมีศักยภาพอย่างเพียงพอในการขับเคลื่อนนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปสู่เยาวชนของชาติตามเป้าหมายของรัฐบาลได้อย่างแท้จริง (เลขา ปิยะจักริยะ, 2550, หน้า 2; ประชิต สกฤษณะพัฒน์ และอุดม เขยกีวงศ์, 2549, หน้า 2; โกศิษฎ์ เปศลรินทร์, 2552, หน้า 3) การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยครูมีหน้าที่เอื้ออำนวยในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ครูจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (เอียน สมิต และอนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2550 ,หน้า 4) ในการพัฒนาครูมีความสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 แต่ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนาครูมีปัญหาหลายประการ อาทิ การพัฒนาที่ผ่านมาดำเนินการไม่ทั่วถึง กลุ่มเป้าหมาย ไม่ตรงกับความต้องการของครู เนื่องจากหน่วยงานเป็นผู้กำหนดหลักสูตรแล้วให้ครูสมัครเข้าพัฒนา หรือให้โควตาแก่โรงเรียนจัดส่งครูเข้ารับการพัฒนา ทำให้การพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้ประโยชน์ในการเรียนจัดการสอนของครู

อย่างแท้จริง จึงทำให้การใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้รับการพัฒนาไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนของครูได้เท่าที่ควร ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวมักเป็นการพัฒนาภายนอกสถานศึกษา ทำให้ครูต้องละทิ้งห้องเรียน ครูต้องมอบหมายให้เพื่อนครูทำการสอนแทน ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการสอนแทนย่อมอ่อนด้อยกว่าที่ควรจะเป็น (นภาพร พันธุ์ชัย, 2556, หน้า 1) นอกจากนี้ภาวะผู้นำครูยังมีความสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ดังเช่น เป็นที่ยอมรับกันว่าภาษาอังกฤษได้มีการใช้อย่างกว้างขวางในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร (Cenoz & Jessner, 2000, p. 23)

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำของครูในคู่มือการประเมินสมรรถนะครูในการปฏิบัติงานของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดกรอบการพัฒนาสมรรถนะครูตามนโยบายพัฒนาครูทั้งระบบ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) มีวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู (adult development) 2) มีการสนทนาอย่างสร้างสรรค์ (dialogue) 3) เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง (change agency) 4) มีการปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรอง (reflective practice) 5) การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (concern for improving pupil achievement) ซึ่งจากองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษบรรลุวัตถุประสงค์ ที่ต้องการและแนวทางอื่นที่จะส่งเสริมประกอบในการแก้ไขปัญหาคือการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นอกจากนี้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จาก กาญจนนา ปราบพาล (2549), เฉลียว บุรีภักดิ์ (2549), ศรีวิชัย สุวรรณกิติ (2549), อภรณ์ ใจเที่ยง (2549), กระทรวงศึกษาธิการ (2550), นพพร สโรบล (2550), ฉัตรวี อินทรบุญสม (2550), พิตรวัลย์ โกวิทวที (2550), สพลู (2554), อภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554), วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2555), Katzenmeyer and Moller (2001), Crowther et al. (2002), Suranna and Moss (2002), Zepeda (2003), York-Barr and Duke (2004), Collett Boom (2005), Churches (2008), Richard Jones (2010), Rolands (2011), Flamand (2013), ผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ (2014) ครรมี องค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาตนเอง องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 5 การเป็นต้นแบบของพฤติกรรม องค์ประกอบที่ 6 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตระหนักว่าครูคือบุคคลที่สำคัญที่สุดและเป็นหัวใจในการเรียนการสอน จึงควรพัฒนาส่งเสริมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติการแก้ปัญหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนโดยเฉพาะด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดลักษณะภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษมาทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development)

คำถามการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิผลเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอน ภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใน ตะวันออกเฉียงเหนือ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูผู้สอน ภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. สามารถนำรูปแบบไปใช้ในการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอน ภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีประสิทธิผลต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 องค์ประกอบภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จากการวิเคราะห์ตาม แนวคิดทฤษฎีของกาญจนา ปราบพาล (2549), เฉลียว บุรีภักดิ์ (2549), ศรีวัย สุวรรณกิติ (2549), อภรณ์ ใจเที่ยง (2549), กระทรวงศึกษาธิการ (2550), นพพร สโรบล (2550), ฉัตรวี อินทรบุญสม (2550), พিতร์วัลย์ โกวิทวิท (2550), สพล. (2554), อภาร์ตัน ราชพัฒน์ (2554), วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2555), Katzenmeyer and Moller (2001), Crowther et al. (2002), Suranna and Moss (2002), Sally J. Zepeda (2003), York-Barr

and Duke (2004), Collett Boom (2005), Fisher (2007), Churches (2008), Richard Jones (2010), Rolands Barth (2011), Flamand (2013), ผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษ (2014) ประกอบไปด้วย

1.1.1 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศ

1.1.2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ

1.1.3 การพัฒนาตนเอง

1.1.4 การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วมกัน

1.1.5 การเป็นต้นแบบของพฤติกรรม

1.1.6 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

1.2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษจากการศึกษา และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เยาวดี วิบูลย์ศรี (2544, หน้า 25–28) ประสิทธิ์ เขียวศรี และคณะ (2544, หน้า 9) วัชณีย์ เซาว์ดำรงค์ (2542, หน้า 72) จินตนา คักดีภู่อราม (2545, หน้า 10) ประทีป บินชัย (2546, หน้า 5) ราชบัณฑิตสถาน (2546, หน้า 965) วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้ (2550, 93–96) ประกอบด้วย

1.2.1 หลักการ

1.2.2 วัตถุประสงค์

1.2.3 เนื้อหา

1.2.4 กระบวนการพัฒนา

1.2.5 สื่อประกอบกิจกรรม

1.2.6 การวัดและการประเมินผล

1.3 วิธีการพัฒนา จากการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อรุณ รักรธรรม (2541) นงลักษณ์ ลินสีบผล (2542) เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2546) ธัญญา ผลอนันต์ (2546) ประยูร บุญใช้ (2547) พิษณุ ตุลสุข (2548) เนตรพัฒนา ยาวีราช (2550) ภิญโญ ทองเหลา (2553) เยาวลักษณ์ สุตตะโคตร (2553) วีระวัฒน์ ดวงใจ (2556) รัชฎาพร พิมพิชัย (2556) ศิริพร กุลสานต์ (2557) Trulove (1992) Yukl (1998), และ DuBrin (2007) ประกอบด้วย

1.3.1 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.3.2 การฝึกปฏิบัติจริง

1.3.3 การศึกษาดูงาน

1.3.4 การศึกษาด้วยตนเอง

2. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) เพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาารูปแบบ ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

3. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2556 ซึ่งประกอบด้วย เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 15 เขต โรงเรียน 925 แห่ง และครู 5,916 คน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 5)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนของการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 15 เขต การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Kerjcie and Morgan (1970, หน้า 608, อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วัตต์, 2549, หน้า 191) จำนวน 361 คน แต่ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 390 คน สุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2.3 กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ จำนวน 15 คน ในโรงเรียนขนาดใหญ่คือโรงเรียนวังสามหมอวิทยาคาร จำนวน 10 คน โรงเรียนขนาดกลางคือโรงเรียนน่านกษุม จำนวน 3 คน โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนคำยางพิทยา จำนวน 2 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 20 ปีการศึกษา 2557 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

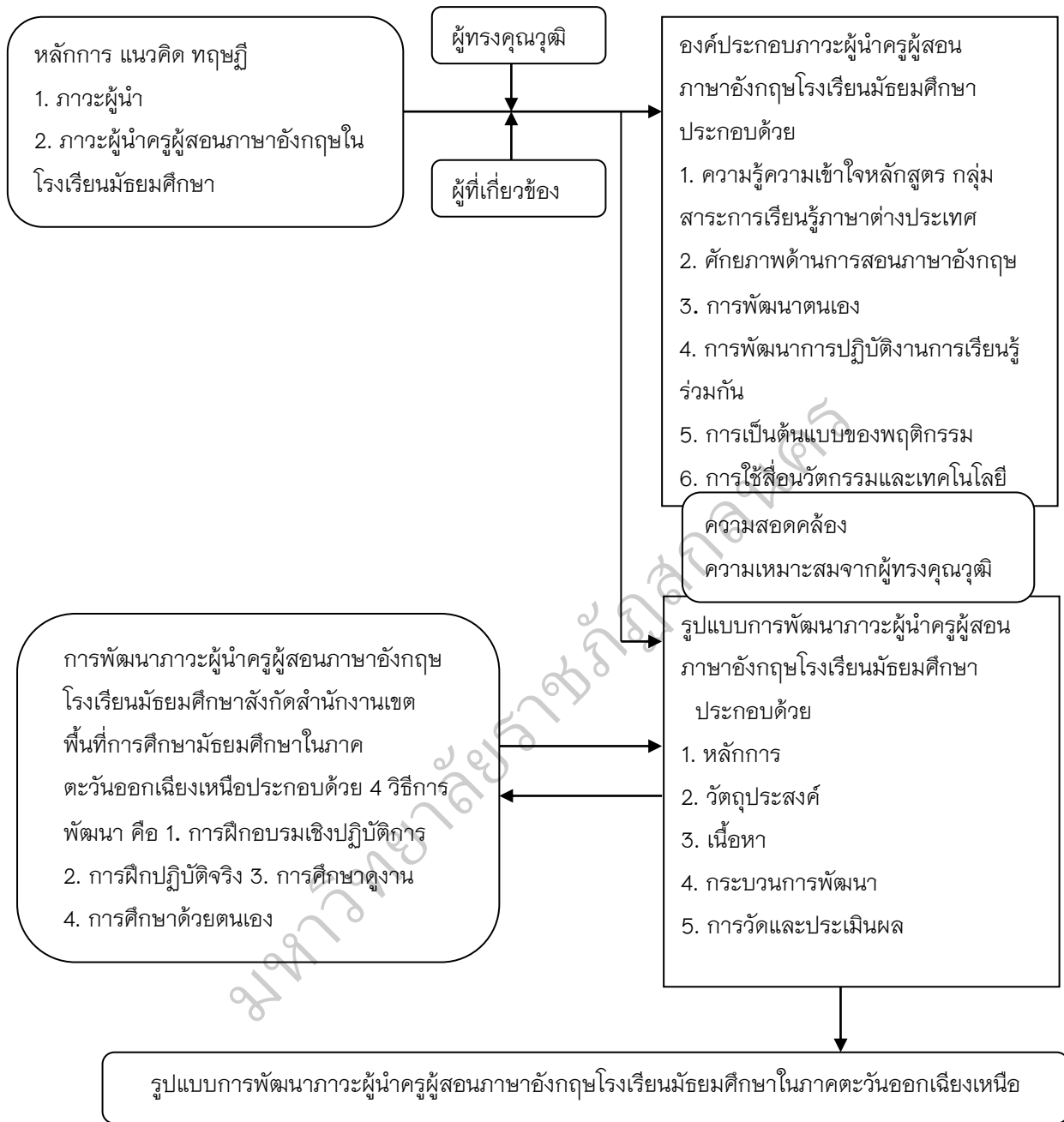
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ปีการศึกษา 2557

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น ได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิตยสารศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคล เป็นบุคคลผู้มีอิทธิพล มีศีลธรรม สติ สมาธิและปัญญาเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น สามารถใช้กระบวนการจูงใจหรือชักนำ ให้ผู้ตามประพฤติปฏิบัติตามความมุ่งหมายของผู้นำหรือของกลุ่ม เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายภายใต้สถานการณ์ต่างๆ นำไปยังจุดหมายทิศทางเดียวกัน

2. ภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษ หมายถึง การแสดงออกของครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 องค์กรประกอบ 75 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์กรประกอบที่ 1 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 13 ตัวชี้วัด องค์กรประกอบที่ 2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 16 ตัวชี้วัด องค์กรประกอบที่ 3 การพัฒนาตนเอง จำนวน 11 ตัวชี้วัด องค์กรประกอบที่ 4 การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วมกันจำนวน 15 ตัวชี้วัด องค์กรประกอบที่ 5 การเป็นต้นแบบของพฤติกรรม จำนวน 10 ตัวชี้วัด องค์กรประกอบที่ 6 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี จำนวน 10 ตัวชี้วัด แต่ละองค์กรประกอบมีดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา ต่างประเทศ หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับเรื่อง วิธีการ กระบวนการ รายละเอียด ข้อเท็จจริงที่เกิดจากการสังเกต ศึกษาจากประสบการณ์ในด้านหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1)ศึกษาและมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร 2)วิเคราะห์หลักสูตร โครงสร้าง มาตรฐานและตัวชี้วัด 3) มีความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 4) มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี 5) สามารถวัดและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ 6)มีความรู้ในเนื้อหา มีทักษะ และเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี 7) มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง สอนตรงตัวชี้วัดที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 8) มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่จะสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 9) สามารถพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ให้เหมาะสมกับคณะครูทั้งใน และนอกสถานศึกษาได้

10) ประเมินผลความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสีย 11) สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนได้ 12) เป็นผู้ประสานงานหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาในสังกัดของตนเองได้ 13) แลกเปลี่ยนความรู้ และทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของตนเองกับเพื่อนครูได้

2.2 ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการและวัยรุ่น 2) มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาผู้เรียน 3) ศึกษาติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ 4) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอดหลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย 6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด และกระบวนการคิดต่างๆ ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน 7) มีความรู้เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 8) ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลาย มุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสำคัญ เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการ 9) วิเคราะห์ผลการประเมินและนำผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 10) ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง 11) มีความรู้ความเข้าใจด้านจิตวิทยา และลักษณะธรรมชาติความต้องการของผู้เรียนเป็นอย่างดี 12) เป็นผู้มีความสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีคุณภาพ 13) เป็นผู้มีความสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ผู้เรียนคิดเป็น และแก้ปัญหาได้ 14) มีการบริหารจัดการห้องเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 15) จัดการเรียนรู้ตามเจตนาารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 16) สามารถประยุกต์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบูรณาการให้เข้ากับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้

2.3 การพัฒนาตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) พัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ

2) เป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ 3) เป็นคนที่ทันโลก ทันต่อเหตุการณ์ รู้ข่าวสาร 4) เป็นผู้ศึกษา ค้นคว้าร่วม (co-learner/co-investigation) ให้ความร่วมมือกับครูคนอื่น 5) ต้องหาความรู้ เพิ่มเติมได้จากสื่อต่างๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษเช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร เทป โทรทัศน์และ วีดิทัศน์ 6) เป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 7) ปฏิบัติงาน ทำงานในหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 8) รู้จักหาวิธีสอนที่จะให้นักเรียนสามารถนำความรู้ ภาษาอังกฤษที่ได้มาดัดแปลงใช้ในโอกาสต่างๆ 9) มีวิสัยทัศน์พัฒนาตนเองและเชื่อมั่นใน ตนเองว่าพัฒนาได้ 10) การเข้าร่วมประชุม อบรม และสัมมนาต่างๆ ทั้งทางด้านการพัฒนา ทักษะภาษาของตนเอง และพัฒนาวิธีการสอนทั้งในประเทศและต่างประเทศ 11) พัฒนา วิชาชีพครูโดยการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ Classroom Action Research

2.4 การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วม หมายถึงพฤติกรรมของ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) มีความเชื่อมั่น และมีเจตคติทางบวก 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 3) ได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงาน 4) เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน 5) มีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นครูพี่เลี้ยง 6) มีความสามารถในการ แก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี 7) มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม หรือสมัครเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ 8) พุ่มเทเวลาและมุ่งมั่นในการเป็นครูผู้นำ 9) ส่งเสริมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างครูขึ้นในโรงเรียนบนรากฐานการจัดการเชิงระบบขององค์การที่ตายตัว ไปสู่ระบบที่ยืดหยุ่น 10) ทำงานร่วมกับครูคนอื่น ๆ และผู้บริหารได้ดี 11) มีความเข้าใจใน ความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงานกับคนอื่น ๆ ในโรงเรียน 12) มีความสนใจและจุดแข็งของ เพื่อนร่วมงาน 13) การประสานงานและการจัดการงานเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นที่ใช้ 14) การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน 15) การสร้างพันธกิจ ร่วมกับสถาบันผลิตครู

2.5 การเป็นต้นแบบของพฤติกรรม หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 2) สามารถแนะแนวด้านการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ผู้เรียน ได้เป็นอย่างดี 3) แต่งกาย สุภาพ เรียบร้อย และถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ 4) มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ 5) เสียสละ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่และมีความเป็นกัลยาณมิตร 6) มีความสามัคคีและทำงานเป็นทีม 7) มีความรักและ ศรัทธาในวิชาชีพครู 8) มีความตั้งใจ พุ่มเทในการทำงานเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

ในการเรียน 9) ได้การยอมรับและเชื่อถือจากเพื่อนครูจากการปฏิบัติการสอนตามปกติ

10) มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2.6 การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายถึง พฤติกรรมของ

ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วัดได้จากตัวชี้วัดที่มีความหมายเดียวกัน ได้แก่ 1) สร้างสรรค์ นวัตกรรมและบรรลุเป้าหมายของงานอย่างต่อเนื่อง 2) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต 3) เป็นผู้ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 4) มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ 5) จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำและใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเอง 7) ใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดเชื่อมโยง 8) เป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่น ร่วมมือ วัสดุใ้ส่การเรียนรู้เรื่องสื่อต่างๆ สำหรับนักเรียนของตนเอง 9) มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอให้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติ 10) ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้

3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษ หมายถึง ข้อกำหนดเพื่อการปฏิบัติ แบบแผนที่เชื่อมโยงต่อการปฏิบัติสำหรับสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนาการวัดผลประเมินผล และสื่อประกอบกิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 หลักการ หมายถึง แนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา ยึดแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

3.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทักษะ และเพื่อสร้างความตระหนัก และเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.3 เนื้อหา หมายถึง สาระที่เป็นองค์ความรู้ของการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้จัดทำเป็นเอกสารประกอบการพัฒนาจำนวน 6 เล่ม ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา

ต่างประเทศ 2) ศักยภาพด้านการสอนภาษาอังกฤษ 3) การพัฒนาตนเอง
4) การพัฒนาการปฏิบัติงานการเรียนรู้ร่วมกัน 5) การเป็นต้นแบบของพฤติกรรม
และ 6) การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

3.4 กระบวนการพัฒนา หมายถึง วิธีการการพัฒนาภาวะผู้นำครู
ผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ระยะ คือ
ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะที่ 2 การฝึกปฏิบัติการ ประกอบด้วย การฝึก
ปฏิบัติการจริงและการศึกษาด้วยตนเอง ระยะที่ 3 การศึกษาดูงาน และระยะที่ 4
การติดตามและประเมินผล

3.5 การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดผลเพื่อประเมิน
พฤติกรรมภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา

4. ประสิทธิภาพของรูปแบบ หมายถึง ผลที่บรรลุตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์
ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ หมายถึง ครูผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแบ่งตามจำนวน
นักเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-499 คน โรงเรียนขนาดกลาง
จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 1,500 คน ขึ้นไป

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดการ
เรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 15 เขต